

Asia: VN/5873/2018

Ympäristöministeriön menetelmä rakennuksen elinkaaren hiilijalanjäljen arviointiin

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

RAKLI ry kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristöministeriön luonnokseen rakennusten hiilijalanjäljen arvioin-timenetelmäksi.

RAKLI ja sen jäsenet ovat olleet edelläkävijöitä kestävän kehityksen edistämisessä rakennus- ja kiinteistöalalla mm. kiinteistöalan vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten kautta sekä kestävien rakentamisen kriteereiden hyödyntämisen kautta rakennushankkeissa. Useille RAKLIN jäsenille ovat omien kestävän rakentamisen kriteerien lisäksi myös kansainväliset ympäristösertifikaatit hyvin tuttuja ja paljon hyödynnettyjä. Osa RAKLIN jäsenistä on myöskin jo keränneet kokemuksia hiilijalanjälkilaskennasta rakennushankkeidensa kautta.

Tutustuttuamme dokumentteihin toteamme seuraavaa:

Kiitämme dokumenttien selkeää esitystä arviointimenetelmän eri osatekijöistä ja päästölaskennan vaiheista. Kiitämme myös työtä yhtenäisten materiaalien päästötietokantojen luomiseksi.

Arviointimenetelmä on vielä kehitteillä ja tällaisenaan sen arvioiminen ei vielä ole helppoa mm. vakioitujen päästötietojen ja arviointityökalun lopullisen käyttökuvauksen puuttuessa. RAKLIN näkemys nykyisten tietojen sekä jäsenistöltä saatujen kommenttien pohjalta on, että mm. lukuisien tietopuutteiden ja siitä osittain johtu-vien laskennan vakiointien takia menetelmä ei ole vielä lähellekään valmis käytettäväksi säädösohjauksessa vaan sitä täytyy edelleen kehittää kuten arviointimenetelmä ohjeen 1 luvussa todetaankin. Osallistumme mielellämme menetelmän jatkokehittelyyn jäsentemme kanssa. Soveltuvan arviointimenetelmän tulee kustannuste-hokkaasti ja materiaalineutraalisti edistää kiinteistö- ja rakentamisalan päästövähennyksiä.

Todettakoon että rakennuksien suunnittelua ja rakentamista tulee jatkossakin ohjata myös muiden vastuulli-suuden eri osatekijöiden kautta kuin pelkästään ympäristövastuullisuuden ja hiilijalanjäljen arvioinnin perus-teella. Mainittakoon tässä esimerkiksi rakennusten terveydellisyys. Ohjauskeinojen tulisi kannustaa myös inno-vatiivisuuteen päämäärien ja kannusteiden kautta.

Arviointityökalussa huomiota kiinnittää rakennushankkeiden tarkasteleminen erillisinä ns. ”saarekkeina” raken-netussa ympäristössä. Kyseisellä arviointimallilla ei edistetä kestävän aluerakentamisen periaatteita, joissa eri-tyisesti kiinnitetään huomiota rakennushankkeiden tukeutumiseen olemassa olevaan infraan sekä ylipäänsä kaupunkirakenteen resurssitehokasta hyödyntämistä. RAKLIn näkemyksen mukaan minkään kestävän kehityk-sen ohjaustyökalun ei tule tukea hajautetun, resursseja hukkaavan kaupunkirakenteen mallia. Samasta syystä on hyvä, että arviointityökalun käyttöön ei ainakaan nykyisellä tiedolla olla sisällyttämässä perustusten hiilija-lanjäljen laskentaa. Resurssitehokasta kaupunkirakennetta luotaessa ei useasti ole mahdollista rakentaa sellai-siin paikkoihin, joissa perustusolosuhteet johtaisivat yksittäisen kiinteistön osalta alhaiseen perustusten hiilija-lanjälkeen. Asialla voitaisiin huonoimmassa tapauksessa ohjata kohti hajautetumpaa kaupunkirakennetta. RA-KLI näkeekin, että arviointimenetelmän tulisi kytkeytyä kestävän aluekehittämisen mekanismeihin.

Hiilijalanjäljen arviointi perustuu ajatukseen rakennuksen teknisen elinkaaren vakioinnista (arviointimenetel-mässä 50/75 vuotta) perustuen rakennuksen toiminnalliseen luokitteluun. Kyseessä on pitkälle menevä yksin-kertaistus, kun ottaa huomioon millaisia käyttöikävaatimuksia rakennushankkeen tilaajilla on erityyppisille ra-kennuksille ja rakennusosille.

Helposti puhutaan pidemmistä käyttöikävaatimuksista rakennuksille (mm. 100 vuotta). Samoin rakennusosien käyttöikävaatimukset vaihtelevat. Arviointimenetelmän ei tulisi ohjata rakennuksen suunnitteluun menetelmäs-sä esitettyjen elinkaaren kestojen mukaisesti optimoiden. Huonoimmillaan menetelmä ja vakioidut käyttöiät ohjaavat nykyistä lyhyempiä rakennusten elinkaaria tuottaviin valintoihin. RAKLIn näkemyksen mukaan käyt-töiän vakiointia parempi lähtökohta olisi tukeutua tilaajan vaatimuksiin rakennuksen ja sen osakokonaisuuksien käyttöiästä. Ei ole todennäköistä, että vakioidut käyttöiät kannustaisivat pitempiketoiseen rakentamiseen.

Arviointimenetelmän yksi suuri haaste on käytännön rakentamisessa ja kiinteistöliiketoiminnassa paljon esillä oleva toiminnallisen elinkaaren ja teknisen elinkaaren entistä vahvempi eroaminen. Rakennuksilta ja sen osilta vaaditaan pitkiä teknisiä elinkaaria, mutta megatrendien muuttaessa maailmaa rakennusten käyttötarkoitukset ja tarpeet muuttuvat yhä nopeammin, jolloin rakennusten toiminnalliset elinkaaret käyvät edelleen lyhyemmik-si. Rakennettua ympäristöä ja rakennuksia halutaan käyttää entistä muuntojoustavammin. Rakennuk-sien/Kiinteistöjen tulisikin elää mukana käytön muutoksissa. Tämä olisi myös kestävän kehityksen periaatteiden mukaista, koska muuten tuloksena on resurssitehoton rakennetun ympäristön käyttö. Tilatehokkuuden kasvat-taminen on RAKLIn jäsenillä ollut yksi merkittävä keino energiatehokkuutta edistettäessä. Parhaimmillaan sillä ehkäistään kokonaan uuden rakennuksen rakentaminen ja siitä koituvat päästöt.

Säädösympäristö tulee ohjata rakennetun ympäristön resurssitehokkaaseen käyttöön ja kiinteistöjen hyödyn-tämiseen useisiin eri tarkoituksiin teknisen elinkaaren aikana. RAKLI näkee potentiaalisia esteitä arvioinnissa muuntojoustavuuden ja sen toteutuksen kannalta, jotka seuraavat mm.

lisämateriaalipanostuksista muunto-joustavaan rakennukseen rakennusaikana (mm. rakennuksen runko ja pidemmistä jänneväleistä syntyvät ras-kaammat rakenteet, toiminnallisuutta palveleva suurempi kerroskorkeus) ja käytön aikaisten muutosten kautta (B3-4). Lisäpanostukset muuntojoustavuuteen lisäävät rakentamisen aikaista hiilijalanjälkeä, mutta niillä voi olla suuri merkitys rakennuksen elinkaaren todelliseen pituuteen.

RAKLI näkeekin, että arviointimenetelmää tulee kehittää suuntaan, jossa huomioidaan panostukset rakennuksen muuntojoustavuuteen sekä käytettävyyteen ja tuetaan siten rakennuksien resurssitehokasta ja tilatehokasta käyttöä koko elinkaaren ajan.

Haasteellinen arviointimenetelmässä on lisäksi rakennuksen käytön ja ylläpidon aikaisen energiankulutuksen päästöjen määrittäminen. Nykyisellä tiedolla energian tuotannon (sekä sähkön että kaukolämmön) uudistumisesta lähes hiilineutraaliksi 2030 – luvulla liitteessä 3 esitetyt energiamuotokertoimien päästökertoimet tulevat yliarvioimaan käytön aikaisen energiankäytön merkityksen ja siten vääristämään merkittävästi päästölaskelmaa. Erityisesti paikallisesti tuotettavaa kaukolämpöä keskimääräiset energiakertoimet kuvaavat huonosti. Rakennuksien käytön aikaista energiatehokkuutta ohjataan jo nyt uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen säädösten kautta. Valtaosa käytönajan energiankäytöstä on myös päästökaupan piirissä. Päällekkäisiä ohjauskeinoja olisi vältettävä. RAKLI:n mielestä päästökertoimet tulisi määritellä vastaamaan todennäköistä tulevaisuutta. Myös päästökertoimien määritystä paikallisesti olisi harkittava.

Liitteen 1 listasta voisi harkita karsittavan ilmastovaikutukseltaan pienimpiä yksityiskohtia ja vastaavasti talotekniikan osakokonaisuuksia voisi määritellä tarkemmin.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunto_rakennuksen elinkaaren hiilijalanjäljen arviointimenetelmä_RAKLI_2019.docx](#)

Somersalmi Mikko
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry